

Podpora rodičů při vzdělávání dětí s poruchami učení (SPU) I

Dnešní díl věnujeme **možnostem domácí práce s dětmi s poruchami učení**. Mezi nejčastější patří dysgrafie, dyslexie, dysortografie, setkat se také můžeme s poruchou dyskalkulie. Protože poruch je relativně více, díl rozdělíme na dvě části – dnes se věnujeme dysgrafii a dyslexii☺

Dysgrafie (dysgrafické obtíže) – projevuje se zhoršenou úpravou grafického projevu, dle intenzity se setkáváme až s nečitelným písmem, úpravou sešitů, obtíže se projevují např. i v rýsování, kreslení. Pokud mají rodiče dítě s těmito obtížemi, je vhodné věnovat v průběhu dne pozornost pravidelnému uvolňování motoriky, tedy využít co nejvíce praktických činností doma (již doporučené vaření, domácí práce vyžadující hlavně jemnou motoriku). Často slyším stesky rodičů, že děti jsou nešikovné (ano bývá to tak, je to způsobeno obtížemi v motorice) a že často věci rozbíjejí, a tedy je k ničemu nepouští. To je přesně ukázka „začarovaného“ kruhu, že dítě, které by více než ty ostatní „potřebovalo“ přirozený trénink, je z toho tréninku vyčleněno. Využijme tedy nyní času, který máme, abychom dítěti začali poskytovat možnost k běžným činnostem, v nich se motorické funkce budou přiměřeně posilovat, dítě zároveň nebude mít pocit, že se zase musí učit. **Cílem není, aby nám dítě pomohlo zvládnout všechny domácí práce, cílem je, aby prostřednictvím těchto činností zlepšovalo funkce, které je nutné podporovat.** Kdo se bojí dítě pustit ke krájení potravin, může využít např. škrábání brambor, kde nějaké závažné zranění nehrozí.:

Cíleně pak můžeme využít jednoduchá motorická cvičení pro rozvoj motoriky – při rozvoji **hrubé motoriky** (pohyb ve velkých kloubech) může posloužit **opičí dráha, venku přeskakování malých překážek, hra na prolézačce (s respektem, aby tam aktuálně nebyly další děti), využít lze i v současné době fitparků pro seniory**, pokud je máme v dostupné vzdálenosti). Při rozvoji **jemné motoriky** (motorika prstů) můžeme volit hry jako **mikádo**, pexeso (kromě rozumových schopností se rozvíjí obracením karet i motorika), **konstrukční stavebnice** (např. různé mozaiky, stavebnice typu Merkur), **lepení** papírových modelů, tvůrčí aktivity – **šití, modelařina, práce s modelínou** (nebo jiným typem tvarovací hmoty, osobně mám velmi ráda práci se slaným nebo vizovickým těstem, které je vždy dostupné – pokud chceme využít těsto, pak je velmi dobré, aby je dítě hnětlo, nebo pomohlo při hnětení), **výroba šperků**.

Z těstovin, konkrétně kolínek nebo takových, **kteří mají otvor** (pokud jich je doma nadbytek☺) **lze vytvořit ozdobné závěsy nebo různé ozdoby** (velmi efektně působí, když těstoviny na sucho bez vaření upečeme, vypadají pak jako krásné kousky dřeva), kousky následně navlékáme a vytváříme řetězy, které pak spojíme a vytvoříme „korálkový“ závěs do prostoru. Z dalších materiálů, kterých můžeme mít doma přebytek (čočka), můžeme vyrobit nějaký obrázek. Rozhodně však nechci nabádat k plýtvání potravin, ale může se stát, že máme potraviny s prošlou lhůtou.

Materiál k tvorbě mozaiky si ale můžeme i sami vyrobit – papíry dítě nabarví různými barvami a následně z papíru vytrhává (případně stříhá... ale trhání je pro rozvoj motoriky ještě efektivnější, případně aktivity střídáme) různé kousky. Z různě vytvořených dílků pak může vytvořit hezké obrazy, jednotlivé dílky lepí na novou papírovou plochu (záměr si může předkreslit jako u omalovánek, u menších dětí můžeme omalovánky využít jako vzor a dítě jen vlepuje jednotlivé dílky). Podstatné je, aby veškerou činnost dělalo dítě, nepodávali jsme mu jednotlivé papírky.

Velmi dobré k rozvoji motoriky jsou dnes **pletací prstové přize typu Alize puffy** (je to přize s oky, která jen různě provlékáme, nepotřebujeme ani jehlice, ani háček, tedy se dítě nemůže zranit, i kdyby pletlo samo). Tyto materiály jsou díky obchodům s šitím relativně dostupné i v nouzovém stavu. Výčet možností snad pro utvoření představy, co s dítětem můžeme dělat, a přitom rozvíjet jeho motoriku, je snad dostatečný☺.

Dyslexie (dyslektické obtíže) – dítě má obtíže při běžném vývoji a běžnými metodami výuky zvládnout čtení – často čte s chybami, domýšlí si text, zaměňuje písmena, čte pomalu, nepamatuje si text, který četlo. Ideální možností, kterou v poradnách rodičům k domácí nápravě doporučujeme, je čtení s okénkem, to je takto na dálku složitě vysvětlovat, osobně bych jeho užívání bez porady s odborníkem nedoporučovala (není totiž lhostejné, jak s okénkem posunujeme, velmi záleží na charakteru obtíží dítěte). Možné je ale párové čtení (čteme současně polohlasně s dítětem, snažíme se respektovat jeho tempo), nebo střídavě (chvíli dítě, chvíli my). Velmi často zjistíme, že i když tyto děti nerady čtou, motivačně na ně působí, že s nimi aktivitu děláme společně.

V podpoře čtení také můžeme využít **různé projekty**, které tvořiví rodiče v tomto čase mohou využít. Inspirací může být moje knížka „Rozvíjení čtenářství u dětí mladšího školního věku v podmínkách rodinné edukace“, blíže např. <https://vstvs.palestra.cz/wp-content/uploads/2019/10/Rozv%C3%ADjen%C3%AD-%C4%8Dten%C3%A1%C5%99stv%C3%AD-u-d%C4%9Bt%C3%AD-mlad%C5%A1%C3%ADho-%C5%A1koln%C3%ADho-v%C4%9Bku.pdf> (200 – 2014). Zde jsou uvedeny projekty, které lépe motivují děti ke čtení jako takovému, obsahují projekty zejména pro mladší školní věk, v jiných textech se ale věnují i projektům pro středoškoláky. Podstatou projektů je najít knížku, jejíž děj se odehrává na nějakém skutečném místě, které (až to půjde) s dítětem navštívíme a na konkrétním místě si budeme povídat o pročteném příběhu. Představme si místa Kokořínského údolí a knížky Eduarda Štorcha, pro starší pak např. oblast Kerska a tvorbu B. Hrabala. A než budeme moci volně do přírody, můžeme si projekt připravit – podobně jako v knížce třeba jako návrh na výlet nebo krátkodobou dovolenou.

Velmi dobře také obecně k motivaci ke čtení působí **tzv. nedokončené příběhy**... nějaký začít vyprávět a pak nechat dítě, aby konec dočetlo.

Dále můžeme využít různé dětské sešity, v nichž se hledají rozdíly, **Kimovy hry, opět pexeso**, na trhu je řada velmi dobrých **pracovních sešitů pro rozvoj zrakového vnímání**, některé pracovní listy jsou i veřejně dostupné na internetu – např.

<https://jednoducheuceni.cz/wp-content/uploads/2018/10/Zrakov%C3%A9-rozli%C5%A1ov%C3%A1n%C3%AD-detailu-a-oto%C4%8Den%C3%BDch-tvar%C5%AF.pdf>
<https://jednoducheuceni.cz/wp-content/uploads/2018/10/Zrakov%C3%A9-rozli%C5%A1ov%C3%A1n%C3%AD-detailu-a-oto%C4%8Den%C3%BDch-tvar%C5%AF.pdf>

Velmi dobrou technikou, s kterou můžeme v současné době začít, může být i technika **RoPraTem** (pod hlavičkou firmy Chytré hraní - <https://www.chytrehrani.com/ropratem>), která je cíleně zaměřená na rozvoj pracovního tempa. Podstatou zlepšení tempa je ale rozvoj motoriky a zrakového vnímání. Zde doporučuji, aby rodič, před zahájením tréninku, kontaktoval vlastní poradenské pracoviště a konzultoval použití, já svým klientům techniku doporučuji. Tam, kde jsme kvůli karanténě nestačili provést zácvik společně, provádím instruktáž po telefonu. Hlavním principem je pravidelné procvičování (opravdu každý den). Technika je dostupná na internetu, lze ji objednat (dostupnost v současnosti ale ověřit neumím). Nicméně, mám s technikou jenom výborné zkušenosti.

Myslím, že námětů jsem dnes připravila dostatek☺, přeji krásné slunečné odpoledne a přeji pevné zdraví.

Markéta Švamberk Šauerová